

27 Μαρτίου, 1996

[ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Δ/στές]

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ,

Εφεσείων,

v.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ,

Εφεσίβλητης.

(Ποινική Έφεση Αρ. 5935).

5 Ο κατηγορούμενος (ιατρός) ενήργησε κατά τρόπο βεβιασμένο ή αμελή με αποτέλεσμα να θέσει σε κίνδυνο ανθρώπινη ζωή, κατά παράβαση του Άρθρου 236(ε) του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154 — Ποία τα απαιτούμενα στοιχεία για απόδειξη του αδικήματος και ποίος ο απαιτούμενος βαθμός αμέλειας — Εφαρμοστέες αρχές.

10 Ποινική αμέλεια — Τι προνοεί η Κυπριακή νομολογία επί του θέματος της ποινικής αμέλειας που απαιτείται για διάφορα αδικήματα του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154 — Εκτενής ανάλυση του θέματος με αναφορά και στην Αγγλική νομολογία.

15 *Μετάφραση νομοθετημάτων* — Σε περίπτωση μετάφρασης στα ελληνικά νομοθετημάτων που δεν ανταποκρίνεται επακριβώς στο κείμενο της βασικής νομοθεσίας, το Δικαστήριο θα πρέπει να ανατρέχει στο αρχικό αυθεντικό Αγγλικό κείμενο.

20 Η κατηγορία βασίζεται στο ότι ο κατηγορούμενος 1, ενώ ήταν ο θεράπων ιατρός ανήλικου ασθενούς, έδωσε οδηγίες για χορήγηση σ' αυτόν 200 κ.ε.μανιτόλης, ενώ όφειλε να γνωρίζει ότι η δόση ήταν υπερβολική για τον ασθενή και περαιτέρω, ενώ γνώριζε τους κινδύνους της καθορισθείσας ποσότητας, παρέλειψε να δώσει τις κατάλληλες οδηγίες για επίβλεψη του ασθενούς κατά το χρόνο λήψης του φαρμάκιου.

25 Το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο κατηγορούμενος, με τη συμπεριφορά του, επέδειξε αμέλεια, έλλειψη προσοχής και απερισκεψία που εμπίπτει στον ορισμό της βαριάς αμέλειας (gross negligence) και τον έκρινε ένοχο για τους ακόλουθους λόγους:

Ο ασθενής λόγω του νεαρού της ηλικίας του έπρεπε: α) να πάρει διαφορετική ποσότηταμανιτόλης από τους ενήλικες ασθενείς, και, β) να δοθούν σαφείς συστάσεις για παρακολούθησή του κατά τη χορήγηση του φαρμάκου.

5

Το Εφετείο αποδέκτηκε την έφεση κατά της καταδίκης αφού έκρινε ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο έσφαλε τόσο αναφορικά με τη νομική πτυχή όσο και με τα συμπεράσματα επί των γεγονότων στην απόφασή του. Το Εφετείο αποφάνθηκε ότι:

10

Η ποινική αμέλεια που απαιτείται για την απόδειξη ευθύνης με βάση το Άρθρο 210 του Κεφ. 154, είναι μικρότερου βαθμού από την υπαίτιο αμέλεια (culpable negligence) που απαιτείται για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας, αλλά μεγαλύτερου βαθμού από τον βαθμό που απαιτείται για το αδίκημα της οδήγησης χωρίς τη δέουσα προσοχή και φροντίδα, αμέλεια που βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με την αστική αμέλεια (civil negligence).

15

Η αμέλεια του Άρθρου 205, όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 3/62 απαιτεί ψηλότερο βαθμό αμέλειας. Η υπαίτιος αμέλεια του άρθρου αυτού, εισάγει το στοιχείο της αλόγιστης πράξης (recklessness).

20

Η έννοια της αλόγιστης πράξης εισήχθη και στο Άρθρο 210, με την τροποποίηση του από το Άρθρο 3 του περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικού) Νόμου του 1989, (Ν. 111/89).

25

Ο βαθμός αμέλειας που απαιτείται για τεκμηρίωση αδικήματος που προνοείται στο Άρθρο 236 του Κεφ. 154, αποκλείει την υπαίτιο αμέλεια. Η αμέλεια του άρθρου αυτού σίνίσταται στη βεβιασμένη ή αμελή πράξη και είναι σοβαρότερου βαθμού από την αμέλεια που απαιτείται για την αστική ευθύνη (civil negligence) ή την ποινική ευθύνη του Άρθρου 8 του περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως Νόμου του 1972, (Ν. 86/72). Ο βαθμός αμέλειας αποτελεί θέμα διακριτικής ευχέρειας και συναρτάται απόλυτα με τα περιστατικά της κάθε υπόθεσης. Το κριτήριο είναι αντικειμενικό και συναρτάται πάντοτε με τη συμπεριφορά του μέσου εύλογου ανθρώπου.

30

35

Ο απαιτούμενος βαθμός αμέλειας του Άρθρου 236, είναι ο ίδιος με αυτόν του Άρθρου 210 (πριν από την τροποποίησή του). Το πρωτόδικο Δικαστήριο έσφαλε, λόγω του ότι βασίστηκε σε νομικές αυθεντίες που αναλύουν αρχές βαθμών αμέλειας που δεν εφαρμόζονται στην παρούσα υπόθεση.

40

Το επίπεδο ικανότητας και φροντίδας που θα πρέπει να επιδει-

κνύει κάθε γιατρός είναι ο βαθμός της ικανότητας και φροντίδας που κανονικά επιδεικνύεται από εύλογα ικανά μέλη που ανήκουν στο ίδιο επάγγελμα, κατέχουν τον ίδιο βαθμό και την ίδια εξειδίκευση, όπως ο κατηγορούμενος.

5

Η πρωτόδικη απόφαση είναι επίσης εσφαλμένη αναφορικά με τα συμπεράσματα επί των γεγονότων.

10

Τα τραγικά αποτελέσματα προέκυψαν λόγω του τρόπου χορήγησης του φαρμάκου που αποτελούσε ευθύνη του νοσηλευτικού προσωπικού. Ο εφεσείων καθόρισε την ορθή επιστημονικά δόση και τον χρόνο χορήγησής του. Χορηγήθηκε όμως στον ασθενή υπερδιπλάσια δόση από αυτή που καθορίστηκε από τον ιατρό και σε χρόνο σημαντικά βραχύτερο από τον προνοούμενο από τις υφιστάμενες οδηγίες. Ο εφεσείων δεν κρίνεται ένοχος παράλειψης ούτε λόγω του ότι δεν επέστησε την προσοχή των νοσοκόμων στο νεαρό της ηλικίας του ασθενούς.

15

20

Όταν η μετάφραση στα ελληνικά συγκεκριμένου νομοθετήματος, δεν αποδίδει επακριβώς το περιεχόμενο της βασικής νομοθεσίας, το Δικαστήριο θα πρέπει να καταφεύγει στο αυθεντικό αγγλικό κείμενο για επιβεβαίωση της έννοιάς του.

25

Η έφεση επιτρέπεται. Η πρωτόδικη απόφαση ακυρώνεται.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

30

Galvas v. The Police (1985) 2 C.L.R. 114,

Rayas v. The Police 19 C.L.R. 308,

R v. Caldwell [1981] 1 All E. R. 961 (H.L.),

35

R v. Lawrence [1981] 1 All E.R. 974,

Charalambous v. The Police (1982) 2 C.L.R. 134,

Kannas v. The Police (1968) 2 C.L.R. 29,

40

Mylordis v. The Police (1981) 2 C.L.R. 219,

Stylianou v. The Police (1981) 2 C.L.R. 245.

Έφεση εναντίον Καταδίκης και Ποινής.

Έφεση εναντίον της καταδίκης και της ποινής από το Χρήστο Μαυρομάτη ο οποίος κρίθηκε ένοχος στις 22 Σεπτεμβρίου, 1994, από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού (Αριθμός Ποινικής Υπόθεσης 24767/91) στην κατηγορία ότι ενήργησε κατά τρόπο αμελή, ώστε να θέσει σε κίνδυνο ανθρώπινη ζωή κατά παράβαση του Άρθρου 236(ε) του Ποινικού Κώδικα και καταδικάστηκε σε πρόστιμο £600,-.

5

Χρ. Πουργουρίδης, για τον Εφεσεύοντα.

10

Γλ. Χατζηπέτρου, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για την Εφεσίβλητη.

15

Cur. adv. vult.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα απαγγείλει ο Φρ. Νικολαΐδης, Δ.

20

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Δ.: Η κατηγορία που αντιμετωπίζει ο εφεσίων κατηγορούμενος 1, είναι ότι στις 6.11.1989 στη Λεμεσό, ενήργησε κατά τρόπο βεβιασμένο ή αμελή ώστε να θέσει σε κίνδυνο ανθρώπινη ζωή, κατά παράβαση του άρθρου 236(ε) του Ποινικού Κώδικα, Κεφ.154. Η κατηγορία βασίζεται στο ότι ο κατηγορούμενος 1 υπήρξε αμελής γιατί ενώ ήταν ο θεράπων ιατρός κάποιου Αλέξανδρου Κωστούλλα, έδωσε οδηγίες για χορήγηση 200 κ.ε.μανιτόλης, ενώ όφειλε να γνωρίζει ότι η δόση ήταν υπερβολική για τον ασθενή και περαιτέρω, ενώ γνώριζε τους κινδύνους που εγκυμονούσε η ποσότηταμανιτόλης που καθόρισε, παρέλειψε να δώσει τις κατάλληλες οδηγίες για επίβλεψη του ασθενούς κατά το χρόνο λήψης του φαρμάκου.

25

30

Αξιολογώντας τη μαρτυρία και προβαίνοντας στα ευρήματα του το πρωτόδικο δικαστήριο κατέληξε στην ενοχή του κατηγορούμενου για δύο βασικά λόγους. Λόγω της ηλικίας του ασθενούς η ποσότηταμανιτόλης που έπρεπε να πάρει ήταν διαφορετική από όλες τις άλλες περιπτώσεις ρουτίνας των ενηλίκων ασθενών. Περαιτέρω και πάλιν λόγω της ηλικίας του ασθενούς και επειδή η συγκεκριμένη περίπτωση ήταν το πρώτο τέτοιο περιστατικό στο Νοσοκομείο Λεμεσού, έπρεπε να δοθούν σαφείς συστάσεις για παρακολούθηση κατά τη χορήγηση του φαρμάκου. Το Δικαστήριο καταλήγει ότι ο κατηγορούμενος επέδειξε αμέλεια, έλλειψη προσοχής και απερισκεψία που εμπίπτει στον ορισμό της βαριάς αμέλειας

35

40

(“gross negligence” όπως την αναφέρει στην απόφασή του), γιατί παρέλειψε να δώσει τις κατάλληλες οδηγίες για επίβλεψη του ασθενούς κατά το χρόνο χορήγησης του φαρμάκου, ενώ όφειλε να γνωρίζει ότι διέτρεχε κινδύνους από την παράλειψη παρακολούθησης του χρόνου ροής και της πιθανότητας παρενεργειών, δεδομένου μάλιστα ότι η χορηγηθείσα ποσότητα ήταν υψηλή.

Σύμφωνα με το άρθρο 236(ε) του Ποινικού Κώδικα, Κεφ.154, όποιος με τέτοιο βεβιασμένο ή αμελή τρόπο που να θέτει σε κίνδυνο ανθρώπινη ζωή ή είναι ενδεχόμενο να προκαλέσει σωματική βλάβη, προβαίνει σε ιατρική ή χειρουργική θεραπεία σε πρόσωπο του οποίου ανέλαβε την νοσηλεία, είναι ένοχος πλημμελήματος.

Παρά το γεγονός ότι το άρθρο 236 ανήκει σε ενότητα άρθρων τα οποία φέρουν τον τίτλο “Εγκληματική Αλόγιστη Συμπεριφορά και Αμέλεια” (Criminal Recklessness and Negligence) και τον πλαγιότιτλο “Αλόγιστες και Αμελείς Πράξεις” (Reckless and Negligent Acts στο πρωτότυπο αγγλικό κείμενο), εν τούτοις από το περιεχόμενό του δεν προκύπτει ότι απαιτείται αλόγιστη συμπεριφορά για απόδειξη οποιουδήποτε των αδικημάτων που προβλέπονται από το άρθρο. (*Gavalas v. The Police* (1985) 2 C.L.R. 114, 131, 134).

Η Κυπριακή νομολογία επί του θέματος της ποινικής αμέλειας αποτελείται από μια σειρά αποφάσεων. Αρχίζει με την υπόθεση *Rayas v. The Police* 19 C.L.R. 308, όπου για πρώτη φορά αποφασίστηκε ότι μόνο η “ποινική αμέλεια” (criminal negligence) τιμωρείται βάσει του άρθρου 210 του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154 στην έκδοση των Νόμων της Κύπρου του 1959 (και τότε άρθρο 204 του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 13). Στην ίδια υπόθεση αποφασίστηκε ότι η ποινική, όπως ονομάζεται, αμέλεια, που απαιτείται για την απόδειξη ευθύνης με βάση το νυν άρθρο 210 είναι μικρότερου βαθμού από την υπαίτιο αμέλεια (culpable negligence) που απαιτείται για απόδειξη της ευθύνης για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας, αλλά μεγαλύτερου βαθμού από την αμέλεια που απαιτείται για να ευσταθήσει ευθύνη για το αδίκημα της οδήγησης χωρίς τη δέουσα προσοχή και φροντίδα, αμέλεια που βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με την αστική αμέλεια (civil law negligence).

Με άλλα λόγια, έχει δημιουργηθεί μια κλίμακα ευθύνης όσον αφορά το βαθμό αμέλειας που απαιτείται για διάφορα αδικήματα του Ποινικού Κώδικα, αρχής γενομένης με το άρθρο 205. Το άρθρο 205, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 5 του Νόμου 3/62, προβλέπει ότι πρόσωπο που επιφέρει το θάνατο άλλου με παράνομη πράξη ή παράλειψη που συνιστά υπαίτιο αμέλεια χωρίς να

υφίσταται πρόθεση πρόκλησης θανάτου, είναι ένοχος του κακουργήματος της ανθρωποκτονίας. Το άρθρο 205 απαιτεί τον υψηλότερο βαθμό αμέλειας. Η αμέλεια του άρθρου 205 συνίσταται σε υπαίτιο αμέλεια, όρος που εισάγει το στοιχείο της αλόγιστης πράξης (recklessness). Ακολουθεί το άρθρο 210 του Ποινικού Κώδικα 5
 το οποίο αρχικά απέκλειε, όπως και το άρθρο 236, την υπαίτιο αμέλεια. Στη συνέχεια όμως το άρθρο 210 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικού) Νόμου του 1989, (Ν. 111/89), σύμφωνα με το οποίο όποιος, λόγω αλόγιστης, απερισκεπτης ή επικίνδυνης πράξης ή συμπεριφοράς που δεν ανάγεται σε υπαίτιο αμέλεια, χωρίς πρόθεση επιφέρει το θάνατο άλλου, είναι ένοχος πλημμελήματος. Η εισαγωγή της έννοιας της αλόγιστης πράξης που γίνεται με την τροποποίηση του νόμου 111/89, έννοια που στην αρχική διατύπωση του άρθρου 210 δεν υπήρχε, δυνατό να έχει εισάξει στα συστατικά στοιχεία του αδικήματος την έννοια της αλόγιστης συμπεριφοράς (recklessness) όπως αυτή ερμηνεύεται στις αποφάσεις *R. v. Caldwell* [1981] 1 All E.R. 961 (H.L.) και *R. v. Lawrence* [1981] 1 All E.R. 974 στις οποίες αναλύεται εκτενώς το θέμα της αλόγιστης πράξης. Όμως επειδή στην παρούσα υπόθεση το υπό εξέταση άρθρο είναι το άρθρο 236, 10
 παρά τις ομοιότητες του με το άρθρο 210 πριν την τροποποίησή του, κανένας σκοπός δεν εξυπηρετείται με την ανάλυση σε βάθος του άρθρου 210 και του βαθμού αμέλειας που απαιτεί. 15

Το άρθρο 236 του Κεφ. 154 αποκλείει, όπως είπαμε και προηγουμένως, ως εκ της διατυπώσεώς του την υπαίτιο αμέλεια (βλ. *Gavalas*, ανωτέρω). Ο βαθμός αμέλειας που απαιτείται εξικνείται μόνο στη βεβιασμένη ή αμελή πράξη. Πριν αναλύσουμε περισσότερο τον απαιτούμενο από το άρθρο 236 βαθμό αμέλειας, θα πρέπει να αναφέρουμε για σκοπούς συμπλήρωσης του όλου φάσματος της αμέλειας, το βαθμό αμέλειας που απαιτείται από το άρθρο 8 του περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως Νόμου του 1972, (Ν.86/72) που εξισώνεται με την αμέλεια του αστικού δικαίου (βλ. *Charalambous v. The Police* (1982) 2 C.L.R. 134, 143 και *Rayas* ανωτέρω). 25
 30

Η αμέλεια που απαιτείται από το άρθρο 236 είναι σοβαρότερου βαθμού από την αμέλεια που απαιτείται για την αστική ευθύνη (civil negligence) ή την ποινική ευθύνη του άρθρου 8 του νόμου 86/72. Ο βαθμός αποτελεί θέμα διακριτικής ευχέρειας και συναρτάται απόλυτα με τα περιστατικά της υπόθεσης (βλ. *Gavalas v. The Police* ανωτέρω, στη σελ. 135). Το κριτήριο που προκύπτει από τη νομολογία είναι αντικειμενικό και συναρτάται πάντοτε με τη συμπεριφορά του μέσου εύλογου ανθρώπου. 40

5 Στην υπόθεση *Gavalas* επιχειρήθηκε η διαφοροποίηση της έννοιας της αμέλειας αναλόγως του κατά πόσο η αμέλεια ανάγεται στο *actus reus* του αδικήματος ή στο *mens rea*. Η διαφοροποίηση όμως αυτή δεν έχει σημασία στην παρούσα υπόθεση και συνεπώς δεν προτιθέμεθα να ασχοληθούμε μαζί της.

10 Επειδή ο απαιτούμενος βαθμός αμέλειας του άρθρου 210 (πριν την τροποποίησή του) και του άρθρου 236 ήταν ο αυτός, στην παρούσα υπόθεση μπορούμε να αντλήσουμε καθοδήγηση και από τη νομολογία που ερμηνεύει το άρθρο 210, πάντοτε βέβαια πριν από την τροποποίησή του. Στην υπόθεση *Gavalas* αποφασίστηκε ότι θα πρέπει να παραμείνουμε στην αναζήτηση 15 ψηλού βαθμού αμέλειας ως αναγκαίου συστατικού στοιχείου του αδικήματος βάσει του άρθρου 210 του Κεφ.154. Σε κάθε περίπτωση το θέμα κατά πόσο η αμέλεια που έχει επιδειχθεί είναι τέτοια που μπορεί να καταλήξει σε καταδίκη, είναι πάντα πραγματικό και εξαρτάται από τα γεγονότα κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, (βλ. *Kannas v. The Police* (1968) 2 C.L.R. 29, *Mylordis v. The Police* (1981) 2 C.L.R. 219) αλλά ο απαιτούμενος 20 βαθμός αμέλειας είναι πάντα ψηλός (*Stylianou v. The Police* (1981) 2 C.L.R. 245, 249). Όπως έχει λεχθεί, τα περιστατικά της κάθε υπόθεσης θα πρέπει να καθοδηγούν το Δικαστήριο στην απόφαση κατά πόσο ο θάνατος προήλθε από οποιαδήποτε από τις απαγορευμένες πράξεις ήτοι, τη βεβιασμένη ή αμελή συμπεριφορά ή συνδυασμό και των δύο, έχοντας πάντα κατά νου 25 ότι η πράξη δεν απαιτείται να συνιστά υπαίτιο αμέλεια ή αλόγιστη συμπεριφορά (βλ. *Gavalas v. The Police* ανωτέρω, σελ. 128).

30 Αν και ο βαθμός της ποινικής αμέλειας που απαιτείται από το άρθρο 236(ε) δύσκολα μπορεί να αναλυθεί περιγραφικά, θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τις αρχές που διέπουν το θέμα. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι κατέχει ειδικά προσόντα και γνώσεις και στη φροντίδα του οποίου ασθενής εμπιστεύεται τη 35 θεραπεία του, κατά την άσκηση της θεραπείας οφείλει στον ασθενή καθήκον επίδειξης της δέουσας προσοχής. Αναλαμβάνοντας την ευθύνη της θεραπείας οφείλει καθήκον επίδειξης επιμέλειας, φροντίδας, γνώσης, ικανότητας και προσοχής. Εναπόκειται στο Δικαστήριο να καθορίσει τη φύση του καθήκοντος, το 40 επίπεδο που επιβάλλεται και τέλος κατά πόσο το οφειλόμενο καθήκον εκπληρώθηκε. Δεν θα πρέπει να τίθεται ούτε το ανώτατο ή έστω ένα πολύ υψηλό επίπεδο, αλλά ούτε από την άλλη το Δικαστήριο θα πρέπει να ικανοποιείται με ένα πολύ χαμηλό επίπεδο προσοχής. Απαιτείται δίκαιο και εύλογο επίπεδο προσοχής και ικανότητας. Αν ο ασθενής έχει αποβιώσει λόγω αδρά-

νειας ή έλλειψης προσοχής δεν είναι αρκετό να αποδειχθεί ότι ο συγκεκριμένος ιατρός κατείχε τις απαιτούμενες γνώσεις. Αν πάλι ο ασθενής έχει αποβιώσει λόγω επίδειξης μεγάλης άγνοιας ή σοβαρής έλλειψης ικανότητας, η απόδειξη ότι ο ιατρός ήταν επιμελής κατά τη νοσηλεία, δεν είναι αρκετή για να τον απαλλάξει. Το επίπεδο ικανότητας και φροντίδας που κάθε ιατρός θα πρέπει να επιδεικνύει είναι ο βαθμός της ικανότητας και φροντίδας που κανονικά επιδεικνύεται από εύλογα ικανά μέλη του ίδιου επαγγέλματος τα οποία κατέχουν τον ίδιο βαθμό και την ίδια εξειδίκευση αν υπάρχει, όπως ο κατηγορούμενος. 5
10

Στην παρούσα υπόθεση πιστεύουμε ότι το πρωτόδικο δικαστήριο έχει σφάλει για πολλούς λόγους. Πριν από όλα στηρίχθηκε σε λανθασμένη εκτίμηση της νομικής πτυχής του θέματος. Οι νομικές αυθεντίες στις οποίες βασίστηκε - εκτενή αποσπάσματα των οποίων περιέχονται στην πρωτόδικη απόφαση - κυμαίνονται από την ανάλυση των αρχών της αστικής αμέλειας μέχρι την αμέλεια που συνιστά αλόγιστη συμπεριφορά (recklessness) και καταλήγουν στις αρχές που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις βαριάς αμέλειας (gross negligence). Κανένας από τους τρεις αυτούς βαθμούς αμέλειας δεν εφαρμόζεται στην παρούσα υπόθεση. Όπως είδαμε πιο πάνω, ο βαθμός αμέλειας που απαιτείται με το άρθρο 236 είναι ανώτερος της αμέλειας που απαιτείται στις αστικές υποθέσεις αλλά κατώτερος από την αλόγιστη συμπεριφορά και τη βαριά αμέλεια η οποία ως σημειωθεί, είναι έννοια άγνωστη στο δικό μας δίκαιο. 15
20
25

Η απόφαση του πρωτόδικου δικαστηρίου πάσχει όμως και όσον αφορά τα συμπεράσματά του επί των γεγονότων. Δέχεται ότι η δόση τηςμανιτόλης άνκαι ψηλή, ήταν μέσα στα πλαίσια των επιστημονικών δεδομένων, αλλά καταλήγει ότι λόγω της μεγάλης δόσης, του νεαρού της ηλικίας του ασθενούς και του γεγονότος ότι το φάρμακο αυτό εχορηγείτο για πρώτη φορά στο Νοσοκομείο Λεμεσού σε άτομο τρυφερής ηλικίας, ο κατηγορούμενος έπρεπε να δώσει οδηγίες για παρακολούθηση της ροής του ορρού. Δεν συμφωνούμε με τη λογική αυτή. Η δόση δεν ήταν εκτός των επιτρεπτών ορίων, ούτε τέτοια που να δικαιολογεί την ανάγκη ιδιαίτερης παρακολούθησης της χορήγησης του φαρμάκου. Δεν υπάρχει μαρτυρία ότι από τη χορήγηση της συγκεκριμένης ποσότητας μανιτόλης ο ασθενής διέτρεχε κίνδυνο. Στη μαρτυρία υπάρχουν μόνο γενικότητες για τους κινδύνους από τη χορήγηση φαρμάκων ενδοφλεβίως ή από την υπερφόρτωση του κυκλοφοριακού συστήματος. Εξάλλου η διαφοροποίηση του συγκεκριμένου ασθενούς με ασθενείς μεγαλύτερης ηλικίας 30
35
40

έγινε με τη χορήγηση μικρότερης δόσης. Στον Κωστούλλα δεν χορηγήθηκε η ίδια δόση που χορηγείται σε ενήλικες, αλλά δόση σύμφωνα με το βάρος του. Πέραν τούτου δεν υπήρχε μαρτυρία ότι σε νεαρά άτομα ή ακόμα και σε άτομα τρυφερής ηλικίας ανα-

5 μένεται από το συγκεκριμένο φάρμακο αντίδραση διαφορετική των ενήλικων, πρόγνωση που αν ήταν επιστημονικά δικαιολογημένη θα έπρεπε να ευαισθητοποιήσει τον κατηγορούμενο και να τον αναγκάσει να συστήσει πιο στενή παρακολούθηση. Τέλος

10 δεν αντιλαμβανόμαστε πως το γεγονός ότι το φάρμακο εχορηγείτο για πρώτη φορά στο συγκεκριμένο νοσηλευτικό ίδρυμα σε άτομο τρυφερής ηλικίας επηρεάζει την ευθύνη του εφεσεϊόντος.

Το Δικαστήριο αναφέρει ότι ο κατηγορούμενος όφειλε να γνωρίζει ότι ο ασθενής διέτρεχε κινδύνους από την έλλειψη παρακολούθησης του χρόνου ροής και συνεπώς ευθύνεται για την παρά-

15 λειψη του να δώσει σαφείς οδηγίες. Ούτε αυτό το συμπέρασμα είναι ορθό. Ο χρόνος ροής ήταν καθορισμένος από παλιά και είναι δεδομένο ότι οι υφιστάμενες οδηγίες προέβλεπαν τη χορήγηση του φαρμάκου ενδοφλεβίως σε χρόνο 30-60 λεπτών. Συνεπώς εκείνο

20 που ουσιαστικά έγινε ήταν ότι δεν τηρήθηκαν ούτε οι υφιστάμενες από καιρό οδηγίες παρακολούθησης του χρόνου ροής ούτε οι οδηγίες του ιατρού για την ποσολογία. Ο καθορισμός της δόσης φαρμάκου και ο χρόνος χορήγησής του είναι θέμα ιατρικό και αποτελεί ευθύνη του ιατρού, αλλά ο τρόπος χορήγησης είναι θέμα νοση-

25 λευτικό. Ο εφεσεϊών καθόρισε την ορθή επιστημονικά δόση, ενώ ο χρόνος χορήγησης είχε καθοριστεί από παλιά και αποτελούσε θέμα πλέον ρουτίνας. Σε τελική ανάλυση ήταν ο τρόπος χορήγησης, ευθύνη του νοσηλευτικού προσωπικού που έφερε τα τραγικά αποτελέσματα. Δόθηκε στον άτυχο Κωστούλλα υπερδιπλάσια δόση

30 της καθορισθείσας από τον ιατρό και σε χρόνο σημαντικά βραχύτερο από τον προνοούμενο από τις υφιστάμενες οδηγίες. Το πρωτόδικο δικαστήριο δέχτηκε ότι ολόκληρη η φιάλη του ορρού χορηγήθηκε σε χρόνο κατά πολύ συντομότερο του προνοουμένου από τις υφιστάμενες οδηγίες. Αυτές οι παραλείψεις του νοσηλευτικού

35 προσωπικού επέφεραν το θάνατο. Δεν συμφωνούμε ότι ο κατηγορούμενος είναι ένοχος παράλειψης γιατί δεν επέστησε την προσοχή των νοσοκόμων στο γεγονός ότι ο ασθενής ήταν μικρής ηλικίας. Σύμφωνα με την υπάρχουσα μαρτυρία που αποδέχτηκε το πρωτόδικο δικαστήριο, η δόση για την οποία έδωσε οδηγίες δεν ήταν

40 εκτός των επιστημονικών δεδομένων, ενώ η μικρή ηλικία του ασθενούς ιατρικά δεν δικαιολογούσε ιδιαίτερες οδηγίες.

Πριν τελειώσουμε, δραττόμαστε της ευκαιρίας να διαπιστώσουμε ότι στη μετάφραση που κυκλοφορεί εκτυπωμένη από το Τυ-

πογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς και στη μεταγλωττισμένη στη δημοτική μετάφραση του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154, στο άρθρο 236 έχει προστεθεί στα συστατικά του αδικήματος και η αλόγιστη συμπεριφορά (“όποιος με τρόπο αλόγιστο, βεβιασμένο ή αμελή ...”) που δεν υπάρχει στο αυθεντικό αγγλικό κείμενο (“... in a manner so rash or negligent ...”). Με τον τρόπο αυτό εισάγεται στα συστατικά του άρθρου 236 και η καλουμένη “αλόγιστη συμπεριφορά” (recklessness) ή κατά την ελληνική νομική ορολογία ο “ενδεχόμενος δόλος”, με αποτέλεσμα η ευρύτητα του άρθρου προφανώς να μεταβάλλεται παρά τη σαφή περί του αντιθέτου νομολογία. Θεωρούμε ότι σ’ αυτή την περίπτωση, όπως και σε άλλη περίπτωση που η μετάφραση στα ελληνικά δεν ανταποκρίνεται με ακρίβεια στο περιεχόμενο της βασικής νομοθεσίας, το Δικαστήριο θα πρέπει για επιβεβαίωση της έννοιας του συγκεκριμένου νομοθετήματος να καταφεύγει στο αρχικό αυθεντικό αγγλικό κείμενο.

Κάτω από τις περιστάσεις και εν όψει των συμπερασμάτων του πρωτόδικου δικαστηρίου θα πρέπει να καταλήξουμε ότι τα συστατικά στοιχεία του άρθρου 236 του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154 δεν έχουν ικανοποιηθεί και συνεπώς η καταδίκη θα πρέπει να ακυρωθεί. Η έφεση γίνεται δεκτή και η πρωτόδικη απόφαση ακυρώνεται.

Η έφεση επιτυγχάνει.